

Új szerep, új darab, amelyen még alig száradt meg a tinta. Egy szerepet megfogalmazni. Számomra ennél nincs izgalmasabb.

Megint bogarászhatom azokat az emberi rugókat, félelmeket, kicsinyes önzéseket, amelyek emberré teszik az embert. Elmenne a kedvem mindentől, ha száraz parabolákkal kellene nyugtatódnom.

Végül is kedvenceim: Peer Gynt és Jágó, Szomorú: II. Lajos király és Csehov Trepljova vagy

maszk és toll

Huszti Péter: Az író álmai

Versnyinje, meg a többi királyfi, zsebtolvaj, 'ogopdus, hőbortos lovag, meg ki mindenki, akiket „életre küszködtem”, attól él vagy élt, hogy ember! Hogy olyan, mint mi. Hogy a papírból: botladozó, tökéletlen ember lett!

Próbálok visszaidézni a készülődés heteit, a tiz esztendő előtti, amelyet Sütő Andrással meg a „Csillag a máglyán” töltöttünk. Mikor ilyen hatalmas anyaggal kerülök szembe, mindig úgy érzem, hogy ezen már nem tudom átrágni magam!

Szervét Mihály szerepe! A gépelt lapok hátoldalára évszámokat firkáltam, lexikonadatokat, Luther Mártonról, Ferenc királyról, a szépséges navarrai Margitról, a hugenottákról, a reformáció genfi emlékművéről, az antitrinitáriusokról, s

közben akaratlanul Sütő Andrásról, a könyveiről, az éjszakai olvasmányaimról, a próbákról, a készülődés hullámvasújáról.

A „Csillag a máglyán” köcsbevesző hegyóriások megközelíthetlenségét juttatja eszembe. Szakadékokat, szélviharokat, embert nyelő lavinákat. Az alpinisták bátorsága és fanatizmusa kellett, hogy ne kiinduljunk. És az alpinisták óvatosságával csak a következő lépés-e figyelhettünk, hogy ne tévedjünk, csak a következő fogódzkodóra, hogy vissza ne csúszunk. Hogy a csúcsról milyen lesz a kilátás, csak elképzeltük. A győtrő dél-előtökhöz, az éjszakai tanuláshoz az erőt: a szavak ereje adta. A hit ereje! Az álmok költészete. A meggyőződni akarás szenvedé-

lye. A győzni akarás fanatizmusa.

Kávényi szünetekkel, cigarettarágások után újra és újra kezdtük a mondatokat, a jeleneteket egyre vadabban küszködve a gondolatokkal, a hangsúlyok fontosságával, az érzelmeikkel. Kálvin erejéhez a mi erőnk, Szervét reménykedéséhez és hitéhez a mi hitünk s reménykedésünk kellett, a szerepek újjászületéséhez, emberré alakulásához mindaz, amit mi is gondolunk, hitről, barátságáról, elhivatottságról, volt diákbartók gyilkos ellenségek-ké válásáról!

Sütő András álmaim előbb ismertem, mint őt magát! Előbb leskelődtem titkaiba, legényke napjaiba, mint megszoríthattam a kezét, megölelhettem volna. Mire megérkezett, szinte láttam a „szülőfalut”, az elemi iskola síkongó palatáblájára rótt, újonnan felfedezett szavakat, az enyedi Bethlen Kollégium könyvtárát, hallottam a falubeli asszonyok suttogásait, játékok (főleg színjá-

lékot) átkozó, imát törülközőbe mormoló nagyapát, és szinte átéltem egy új eszima, új kucsma birtoklásának boldogságát és a betlehemezés varázsát. Aztán egy próba után, ahogy nekikeseredve rőttem az utcákat, egy budai antikváriumi kirakatában megláttam az „Istenek és falovacsokák” vékony kötetét. S otthon a könyv fölött gubbasztva végigötykölöttem utazásait: Farkaslakán, Marosvécsén, Alvincon, Velencében, és nagy elhatározással én is kitértem magam elé a hosszú utat, a perzsáknál tett több ezer kilométert.

Titkokat tudtam meg, amelyeket az ember ritkán tár idegenek elé, az ifjúság, szerelem, az álmok titkait, a vágyakat, a kopogó hétköznapok szürkeségét.

A nyilvános főpróbának különös hangulatot adott, hogy megérkezett Sütő András. A szerző, akivel két hónapot töltöttünk együtt — ha nem is találkoztunk —, s akiről s akitől sok mindent tudtunk.

Most megjött. Itt van. És ő is először látja — a közönséggel együtt — a párizsi diákszobát, a genfi főhadiszállást, schampell mezejét és ezt a Kálvin Já-

nost és ezt a Szervét Mihályt, akiket eddig ő játszott képelete, álmai színpadán. S hiába a sok lelkes ember, hiába a kritikusok, a barátok, most mégis

Huszti Péter a Csillag a máglyán filmváltozatában, mint Szervét Mihály

legizgatottabban őt vártuk. A találkozást, az ügyetlen bemutatkozást. A főpróba feszültségében még csapzottan, izzadtan álltunk Sztan-kay Pistával a kihunyo máglya tövében, a lámpák pattogásában, a zsbongásban, mikor a keltéktár felől Sütő András jött felénk és Adám Ottó, egy boldog író és egy boldog rendező, mindketten szintén kimerülten, szintén csapzottan. Kezet szorítottunk, megöleltük egymást. S ez több volt minden szónál. S ahogy utána a Fészekben ültünk, az is valahogy ünnep volt, pedig csak szódáspalackok durrogtak. Az álmok megvalósulása! Az elvégzett munka, a játék, az alkotás öröme, a jóézés, hogy nem méricskéltek magunkat, mindenünket odaadtuk, amink csak volt.

Egy pillanatnyi ünnep. Ennyi jár nekünk!

Es ennyi talán elég is ahhoz, hogy mindig újra-kezdjük!